

YTTRANDE ÖVER REMISS

ÖVER BETÄNKANDE SOU 2024:30 EN STATLIG ORDNING MED
BROTTSFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER FÖR BARN OCH UNGA

En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga.

En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga" har föreslagit att inrätta en ny nationell myndighet, Myndigheten mot ungdomskriminalitet MUK.

Under de senaste åren har ungdomskriminaliteten blivit ett alltmer uppmärksammat problem i vårt samhälle. När MUK lanserades var förhoppningarna höga. Här skulle vi ha en central enhet som samordnade insatser, utvecklade strategier och erbjuder stöd till både ungdomar och deras familjer. Verkligheten har dock visat sig vara mer komplicerad. Även om intentionen att minska ungdomskriminalitet är lovvärd och välkommen finns det flera kritiska aspekter som behöver beaktas.

Socialnämnden vill börja med att betona problematiken kring att ungdomskriminalitetsnämnder kan leda till att tilliten till socialtjänsten får sig en törn om socialtjänsten uppfattas knytas närmare samhällets brottsbekämpande aktörer. Detta i ett läge där socialtjänstens uppdrag snarare behöver stärkas. Att fatta beslut är varken det svåra eller det avgörande i sammanhanget. Fokus borde istället vara på att stärka socialtjänstens förutsättningar att göra evidensbaserade insatser som vi vet motverkar normbrytande beteenden. Det vore olyckligt om barn och vårdnadshavare inte vågar vända sig till socialtjänsten, för att de uppfattar den som en del av de rättsvårdande myndigheterna. Ungdomskriminalitetsnämnderna består delvis av domare och polis, så den risken är uppenbar. Det finns även en risk för att en ökad fokusering på ungdomar som potentiella brottslingar kan leda till stigmatisering. Detta kan ha negativa konsekvenser för deras sociala integration och framtida utveckling. Brottsförebyggande åtgärder måste balanseras noggrant för att undvika att unga människor märks som problematiska, vilket kan förvärra snarare än förbättra deras situation.

Socialnämnden menar att utredningen inte lyckats visa varför en ny statlig myndighet behövs, eller varför denna myndighet skulle klara av uppdraget att motverka brottslighet bland barn och unga bättre än kommunens socialtjänst. Att ge socialtjänsten överrock i form av en ny myndighet som beslutar vad socialtjänsten ska göra innebär ytterligare byråkratiska lager. Detta kan resultera i långsammare beslutsprocesser och en ökad administrativ börda, vilket kan förhindra snabba och effektiva insatser. Ungdomskriminalitet kräver ofta snabba och flexibla lösningar, och en tungrodd byråkrati kan motverka detta behov och samtidigt minskar det kommunala självstyret på ett oproportionerligt sätt.

Socialnämnden menar vidare att implementeringen av en sådan omfattande reform kan möta betydande praktiska och politiska utmaningar. Motstånd från befintliga myndigheter och organisationer, samt de tekniska och operativa

svårigheterna med att etablera en ny myndighet, kan fördröja och komplicera genomförandet av de föreslagna åtgärderna.

En annan aspekt som förtjänar kritik är bristen på lokal förankring. Ungdomskriminalitet är ett problem som varierar stort mellan olika områden och grupper. En centraliserad myndighet som MUK riskerar att missa de nyanser och specifika behov som finns på lokal nivå. Lokala aktörer, som skolor, socialtjänst och ideella organisationer, har ofta en bättre förståelse för de unika utmaningar deras samhällen står inför. Istället för att agera stödjande och resursförstärkande har MUK många gånger framstått som en toppstyrd organisation med liten insyn i det vardagliga arbetet mot ungdomskriminalitet.

Vidare menar socialnämnden att förslaget verkar sakna en robust mekanism för uppföljning och utvärdering. Hur ska vi kunna veta om MUK:s insatser verkligen gör skillnad? Det är avgörande att det finns en oberoende utvärderingsfunktion som regelbundet granskar myndighetens arbete och rapporterar om framsteg och brister. För att verkligen göra skillnad behöver vi en myndighet som är handlingskraftig, lokalt förankrad, engagerar ungdomar och är transparent i sin användning av resurser och utvärdering av resultat. Utan dessa kritiska komponenter riskerar MUK att bli ytterligare ett byråkratiskt projekt utan verklig inverkan – något vi inte har råd med i kampen mot ungdomskriminalitet.

Socialnämnden bedömer att det är strategiskt fördelaktigt att avvakta med implementeringen av den nya myndigheten, med hänsyn till det betydande antal pågående och planerade initiativ. En av de mest framträdande förändringarna är den omfattande revideringen av Socialtjänstlagen, som förväntas träda i kraft den 1 juli 2025. Nämnden anser det avgörande att först noggrant analysera och utvärdera de effekter som denna lagändring kommer att medföra.

Sammanfattningsvis, även om målet att förebygga ungdomskriminalitet är viktigt, måste betänkandet SOU 2024:30 granskas kritiskt med hänsyn till dessa potentiella risker. Det är avgörande att säkerställa att de föreslagna åtgärderna inte bara är effektiva utan också rättvisa och anpassade till de lokala behoven. En myndighet med ett vasst uppdrag behöver dock inte innebära en vass myndighet.

Märsta den 26 augusti 2024

Socialnämnden i Sigtuna kommun